

GAZDASÁGI
VERSENYHIVATAL
VERSENYTANÁCS

☒ 1054 Budapest, Alkotmány u. 5.

☎ 472-8864 ☏ Fax: 472-8860

Vj-154/2004/16.

A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsa az **Imperial Tobacco Magyarország Dohányforgalmazó Kft.** kérelmére a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tpv.) alapján lefolytatott versenyfelügyeleti eljárásban, melyben további ügyfélként részt vett a **HUNGAROTABAK-tobaccoland Dohányértékesítő Rt., a VIMPEX Kereskedelmi és Vendéglátó Kft.** és a **Le-Siker Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.** meghozta a következő

határozatot.

A Versenytanács megállapítja, hogy a kérelmezett megállapodás tervezet megfelel a Kormány 55/2002. (III.26.) sz. rendeletének.

A határozat ellen annak kézhezvételétől számított 30 napon belül a Fővárosi Bírósághoz címzett, de a Gazdasági Versenyhivatalnál előterjesztett keresetnek van helye.

Indokolás

I. A kérelem

1. Az Imperial Tobacco Magyarország Dohányforgalmazó Kft. (továbbiakban: ITM) a HUNGAROTABAK-tobaccoland Dohányértékesítő Rt.-vel (továbbiakban: Hungarotabak-tobaccoland Rt.), a VIMPEX Kereskedelmi és Vendéglátó Kft.-vel (továbbiakban: VIMPEX Kft.) és a Le-Siker Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.-vel (továbbiakban: Le-Siker Kft.) megkötendő Raktári Értékesítési és Disztribúciós Keretszerződésének kartelltilalom alóli mentesítését kérte. A kérelem elsődlegesen annak megállapítására irányult, hogy a három megállapodás az 55/2002. (III.26.) Kormányrendelet (továbbiakban: Kormányrendelet) alapján mentesül a tilalom alól. Arra az esetre nézve, amennyiben a csoportmentességi rendeletben foglaltak nem teljesülnének teljes körűen, úgy a kérelem másodlagosan a három megállapodás egyedi mentesítésére irányult.

2. Az ITM jelenleg a Philip Morris által is alkalmazott 7 nagykereskedőből álló rendszeren keresztül juttatja el termékeit az értékesítési pontok nagy részébe. 2004. novembertől kezdődően azonban a Philip Morris lépcsőzetesen átalakítja a disztribúciós rendszerét és a British American Tobacco Kft.-hez hasonló saját, direkt disztribúciós rendszert épít ki, arra is

figyelemmel, hogy a jelenlegi rendszerét megalapozó, egyedi mentesítést megadó Gazdasági Versenyhivatali határozat 2004. december 31-el lejárt. Ebből kifolyólag az ITM-nek saját disztribúciós hálózatot kell kialakítania termékei forgalmazására, ezért a jelenleg hatályos szerződéseit lejártát követően egy három kiemelt disztribútorból álló, zónarendszerű (földrajzilag kizárólagos) disztribúciós rendszert kíván létrehozni.

II. A megállapodás tervezetek főbb rendelkezései

3. Az ITM ennek céljából három nagykereskedőt választott ki, akikkel egyenként Raktári Értékesítési és Disztribúciós Keretszerződést kíván kötni. A tervezett szerződések 2005. február hó 1. napján lépnek hatályba. A hatályba lépés feltétele a Gazdasági Versenyhivatal mentesítő határozata. A tervezett megállapodások határozott időre, két éves időtartamra jönnek létre (megállapodás 8.3. pontja).

4. A megállapodások szerint a disztribúciós partner (továbbiakban: Partner) kötelezettséget vállal arra, hogy folyamatosan megvásárolja és forgalmazza az ITM mindenkor rendelkezésre álló teljes árukínálatát. Az ITM az egyes nagykereskedőknek területi kizárólagosságot biztosít (2.2 pont).

5. A megállapodások 3. pontja tartalmazza a Partner értékesítési, illetve továbbértékesítési kötelezeteit. A Partnernek vállalnia kell, hogy az ITM termékeit nem értékesíti az ITM egy másik kizárólagos disztribútorának (3.1.5. pont). A Partner továbbá csak az ITM előzetes engedélye esetén értékesíthet másodlagos nagykereskedőnek, és ezek az értékesítések sem sérthetik más kizárólagos disztribútor területi forgalmazási kizárólagosságát (3.1.6. pont). A Partner kötelezettséget vállal arra, hogy ITM terméket kizárólag az ITM-től szerez be (3.1.7. pont)

6. A Partner csak olyan más magyarországi gyártók és forgalmazók dohányipari termékeit forgalmazhatja, amely cégek közvetlenül vagy közvetve olyan forgalmazási rendszert tartanak fel, amelynek működése keretében az általuk gyártott, behozott vagy importált dohánytermékekből Magyarország területén évente 15%-ot el nem érő mértékben értékesítenek közvetlenül a kiskereskedelem részére (3.1.8. pont). Az ITM-mel kötött megállapodás előzményének tekinthető szándéknyilatkozatok aláírását megelőzően már megkötött vagy – írásbeli szerződés hiányában – ténylegesen foganatba vett forgalmazási gyakorlat alapján a Partner azonban jogosult a nem magyarországi gyártók és Magyarországon közvetlen értékesítési hálózattal nem rendelkező társaságok termékeit, illetve újonnan bevezetendő termékeit továbbra is értékesíteni, de az ITM-mel kötött szerződés hatálya alatt újabb kizárólagos forgalmazási szerződést nem köthet más belföldi vagy külföldi illetőségű céggel más dohánytermékekre, illetve dohányzási segédtermékekre vonatkozóan (3.1.9. pont)

7. A fogyasztók ellátásának folyamatos biztosítása érdekében a megállapodás részletesen meghatározza azt a lefedettséget, árukészlet- és disztribúciós szintet, amellyel a Partnernek folyamatosan rendelkeznie kell, illetve amelyet fenn kell tartania, továbbá lefekteti a felek akciók-promóciók együttműködésének feltételeit is (3-4. pontok, 3-4. mellékletek).

8. A megállapodások rögzítik az ITM által a Partner irányában alkalmazott eladói disztribúciós árait, a fizetések módját, valamint a kapcsolódó kedvezmény és bonusz rendszert (5. pont). A megállapodás melléklete tartalmazza a disztribútori árlista jövedéki termékekre vonatkozó számítási alapját, amely a Partnert megillető kereskedelmi árrést a nettó árhoz viszonyított %-os mértékben állapítja meg (5.2. pont és 5. melléklet).

9. A megállapodásokra a magyar jog szabályai az irányadóak és a megállapodásokból eredő jogviták eldöntésére értékhatártól függően a Fővárosi Bíróság vagy a Pesti Központi Kerületi Bíróság kizárólagosan illetékes.

III. A megállapodás résztvevői

Az ITM Kft.

10. Az ITM jogelődje a Debreceni Dohánygyár, melyet 1992-ben a Reemtsma csoport vásárolt meg privatizációs pályázat útján. 2002-ben a világ negyedik legnagyobb nemzetközi dohányipari cége, a bristoli székhelyű (Egyesült Királyság) Imperial Tobacco csoport vásárolta meg a Reemtsma csoportot, így az Imperial Tobacco csoport az akkor még Reemtsma Debreceni Dohánygyár Kft. elnevezésű ITM tulajdonosa is lett. 2004. május 1-étől a cég a korábbi Reemtsma Debreceni Dohánygyár Kft-ről Imperial Tobacco Magyarország Dohányforgalmazó Kft-re változtatta a cégnevét. Az ITM 2004. május 1-ével bezárta a magyarországi, szlovéniai és szlovákiai dohánygyárait és a Debrecenben működő filter-gyártó üzemét, ezzel párhuzamosan feladatául tűzte egy nagyobb regionális rendszer részeként a jól ismert dohánytermékek hatékony piacra vitelét és értékesítését.

Hungarotabak-tobaccoland Rt.

11. 2002. január óta zóna nagykereskedőként teljes körű disztribúciós szolgáltatást biztosít a Philip Morris és az ITM (korábbi nevén: Reemtsma) által gyártott termékekre. A két nagy dohánygyár által legyártott cigaretta értékesítése mellett a társaság közvetlenül importált, illetve az Európai Unió tagállamában gyártott dohányáru forgalmazásával is foglalkozik. Kezdetben a GALLAHER Austria Tabak termékeit importálta Ausztriából, majd az Európai Unióhoz való csatlakozás után a SEITA Groupe ALTADIS-tól Franciaországból, a JT International SA-tól Németországból hoz be cigarettát. Egyéb dohánytermékeket saját importtal illetve más magyarországi importőröktől szerez be. Nagykereskedelmi tevékenységét Győr-Sopron-Moson, Vas, Zala, Somogy, Fejér, Veszprém, Komárom-Esztergom megye teljes területén, Pest megye Dunától nyugatra eső területén, valamint Csepel szigeten, Budapest I., II., III., IX., XI., XII., XX., XXI., XXII., XXIII., kerületeiben végzi. Az ITM-mel való megállapodást követően a társaság által nyújtott szolgáltatások és forgalmazott termékek köre abban fognak változni, hogy a Philip Morris termékeit azt követően nem forgalmazza majd, és az eddig forgalmazott termékei újabb márkákkal bővülnek ki.

Vimpex Kft.

12. A VIMPEX Kft. dohány nagykereskedelmi tevékenységet folytat Budapest, IV., XIII-XVIII. kerületeiben, Pest megye dél-keleti területén, Baranya, Békés, Bács-Kiskun, Heves, Nógrád megyékben. A dohány nagykereskedelmi tevékenység folytatására vonatkozó korábbi megállapodásait a Philip Morris Magyarország Kft. 2005. január 31-i, a Róna Dohányfeldolgozó és Forgalmazó Kft. 2004. szeptember 15-i hatállyal felmondta. A Kft. dohánytermékeken kívül ital, kávé és édesség nagykereskedelmi tevékenységgel, ingatlanüzemeltetéssel is foglalkozik.

Le-Siker Kft.

13. A társaság tevékenységei közé tartozik a közúti teherszállítás és a jövedéki termékek kis- és nagykereskedelme. Dohánytermékek közül elsősorban jelenleg a Philip Morris, illetve az ITM termékeit értékesíti, azonban a Philip Morris termékek forgalmazása 2005. január 1-től megszűnik a Philip Morris Magyarország Kft. disztribúciós rendszerének átalakítása következtében. Tevékenységét jelenleg Borsod-Abaúj-Zemplén megye területén végzi, az ITM-mel kötött megállapodást követően pedig Heves, Hajdú-Bihar, valamint Szabolcs-Szatmár-Bereg megye ellátását is a Le-Siker Kft. fogja koordinálni.

IV. A dohánytermékek forgalmazása

A dohány piac általános jellemzése

14. 1995-2001. szeptember között a dohánytermékek szelektív disztribúciós rendszeren keresztül történő értékesítése jellemezte a magyar dohánytermék piacot. Ekkor az egyes gyártók - BAT, Philip Morris, Reemtsma, V-Tabak - területi megkötöttség nélkül értékesítették termékeiket a piacon jelenlévő dohány nagykereskedők részére. Ezen időszakban a következő társaságok voltak elsődleges nagykereskedők: Hungarotabak Rt., Tobaccoland Kft. (e két cég 1998-ban Hungarotabak-tobaccoland Rt. néven olvadt össze), a Sepsiker Rt. és a MADOF Rt. A MADOF Rt-t több kisebb nagykereskedő abból a célból hozta létre, hogy egy közös vállalat révén az elsődleges nagykereskedői státuszhoz szükséges feltételeket elérjék.

A másodlagos (az elsődleges nagykereskedői státuszt el nem érő) nagykereskedők, valamint a kiskereskedők az elsődleges nagykereskedőkön keresztül kerültek kiszolgálásra. A szelektív disztribúciós rendszerben ugyan kiélezett árverseny folyt az elsődleges nagykereskedők között a piac megszerzése és annak megtartás érdekében, azonban nagy hátrányt jelentett, hogy az ország bizonyos kevésbé frekvenciált területeinek kiszolgálása nem érte el az elvárható színvonalat. Az értékesítési területek többszörös átfedése miatt egyes kiskereskedők a szükségesnél gyakrabban, mások pedig a szükségesnél ritkábban kerültek kiszolgálásra, így a teljes termékskálával való ellátottság akadozott, és ennek értelemszerűen a fogyasztók érezték hátrányát.

15. 2001. szeptemberében a BAT kilépett a szelektív disztribúciós rendszerből, és egy direkt disztribúciós rendszert hozott létre, melynek keretében saját maga végezte termékei értékesítését. A BAT szelektív disztribúciós rendszerből való kilépése a piac többi szereplőjét is változásra kényszerítette. A Continental Rt. („V-Tabak”) kizárólag a saját termékeit kezdte el forgalmazni Tabán Trafik Kft. útján, és termékskáláját a dohánytermékeken túl tovább bővítette. 2002. februárjától a Philip Morris Kft. a Gazdasági Versenyhivatal Vj-167/2002. számú határozatában foglalt mentesítéssel áttért a szelektív disztribúciós rendszerről a területi kizárólagosságú forgalmazási megállapodásokon alapuló nagykereskedelmi forgalmazási rendszerre hét nagykereskedő részvételével. A mentesítési időtartam lejártát követően (2004. december. 31.) a Philip Morris a BAT-hoz hasonlóan fokozatosan a direkt disztribúciós rendszert épít ki. Az ITM (volt Reemtsma) a Philip Morris Kft. kilépésére tekintettel – figyelemmel arra, hogy az ITM termékek területi kizárólagosságon alapuló disztribúciója

ugyanazon a hét nagykereskedőn keresztül történik, mint amelyek útján a Philip Morris Kft. értékesítette termékeit – termékei nagykereskedelmi disztribúciós rendszerének átstrukturálására kényszerült oly módon, hogy a jelenlegi - az adott piaci körülmények között a leghatékonyabb és legtöbb előnnyel járó - területi kizárólagosságú nagykereskedelmi rendszert fenntartva kevesebb, de nagyobb földrajzi területen és ezáltal gazdaságosan működő nagykereskedők részvételével olyan országos lefedettséget biztosítson termékei számára, mely garantálja termékei folyamatos elérhetőségét a fogyasztók számára.

16. A magyarországi dohánypiacon négy nagy szereplő van, a BAT, a Philip Morris, az ITM és a Continental. A Róna Rt-n mint hazai, kis részesedésű gyártón és forgalmazón kívül a Gallaher, Altadis is képviseltetik magukat a magyar piacon behozatalt végzőkön keresztül.

17. A belföldi piacon a kiemelt legnagyobb dohánycégek részesedése 2004-ben a következőképpen alakult:

I. Az érintett termék és földrajzi piac	II. A vállalkozás neve	III. Piaci részesedés az érintett piacon
1. Dohány-jellegű termékek piaca		
1.1. Magyar Köztársaság		
	BAT	41,2 %
	Philip Morris	28,5 %
	ITM	17,4 %
	Continental (V-Tabac)	8,1 %
	Róna	4,1 %

Forrás: Nielsen, 2004. július, kiskereskedelmi index

V. Jogi értékelés

18. A Tpv. 11. § (1) bekezdése szerint tilos a vállalkozások közötti megállapodás, amely a gazdasági verseny megakadályozását, korlátozását vagy torzítását célozza, vagy ilyen hatást fejthet, illetve fejt ki. A (2) bekezdés pontja példálózó jelleggel tartalmazza azokat az eseteket, melyek versenykorlátozást valósíthatnak meg, melyekből kiemelhető:

- a) a vételi vagy az eladási árak, valamint az egyéb üzleti feltételek közvetlen vagy közvetett meghatározása;
- b) az előállítás, a forgalmazás, a műszaki fejlesztés vagy a befektetés korlátozása vagy ellenőrzés alatt tartása;
- c) a beszerzési források felosztása, illetve a közülük való választás lehetőségének korlátozása, valamint a fogyasztók meghatározott körének valamely áru beszerzéséből történő kizárása;
- d) a piac felosztása, az értékesítésből történő kizárása, az értékesítési lehetőségek közötti választás korlátozása.

19. A Tpv. 16. §-a értelmében a Kormány rendeletben mentesítheti a megállapodások meghatározott csoportjait a 11. §-ban foglalt tilalom alól, melyről a Tpv. 17. §-ban foglalt szempontok figyelembe vételével rendelkezhet.

20. A Tpvt. 17. §-a szerint a GVH egyedi kérelem alapján hozott határozattal mentesítheti a 11. §-ban foglalt tilalom alól a megállapodást vagy tervezett megállapodást, ha

a) az hozzájárul a termelés vagy a forgalmazás ésszerűbb megszervezéséhez, vagy a műszaki vagy a gazdasági fejlődés előmozdításához, vagy a környezetvédelmi helyzet vagy a versenyképesség javulásához;

b) a megállapodásból származó előnyök méltányos része a fogyasztóhoz jut;

c) a gazdasági verseny velejárási korlátozása vagy kizárása a gazdaságilag indokolt közös célok eléréséhez szükséges mértéket nem haladja meg; és

d) nem teszi lehetővé az érintett áruk jelentős részével kapcsolatban a verseny kizárását.

21. Az 55/2002. sz. Kormányrendelet 1. § (1) bekezdése alapján – a Tpvt. 17. §-ában meghatározott szempontokra tekintettel – mentesül a Tpvt. 11. §-ában rögzített tilalom alól az a megállapodás, amelyben a résztvevő vállalkozások mindegyike a termelési vagy forgalmazási lánc egymástól eltérő szintjén működik, és amely azokra a feltételekre vonatkozik, amelyek mellett egyes áruknak vagy szolgáltatásoknak a felek általi vásárlása, értékesítése vagy viszonteladása történik (vertikális megállapodások).

22. A Kormányrendelet 2. §-ának (1) bekezdése szerint az 1. §-ban foglaltak nem alkalmazhatók, ha a szállító piaci részesedése az érintett piacon, ahol a vertikális megállapodás szerinti árukat értékesíti, a harminc százalékot meghaladja. Az ITM piaci részesedése a dohányjellegű termékek piacán 17,4 % volt, mely a Kormányrendeletben meghatározott 30 % alatt marad.

23. A Kormányrendelet 3. §-a felsorolja azokat a további tényállásokat, amelyek megléte esetén az 1. § a megállapodásra nem alkalmazható. A 3. § a) pontja szerint nem esik csoportmentesség alá az olyan megállapodás, amelynek célja a vevő lehetőségeinek korlátozása az eladási ár meghatározásában. E korlátozások közé nem tartozik bele az a lehetőség, hogy a szállító maximális eladási árat vagy ajánlott eladási árat határoz meg. A megállapodás tervezetek 5. számú melléklete ugyan a nettó ár (kiskereskedelmi fix ár mínusz az összes adók mínusz az ÁFA) százalékában határozza meg a nagykereskedelmi árrés maximális nagyságát, azonban nincs arra vonatkozó tiltás, hogy a nagykereskedő a kiskereskedőjének a saját árrésének terhére engedményt adjon.

24. A Kormányrendelet 3. § b) pontja alapján a csoportmentesség nem terjed ki azokra a megállapodásokra, amelyek célja annak korlátozása, hogy a vevő milyen területen, illetve milyen vevőkör számára értékesítheti a megállapodás szerinti árukat, kivéve, ha az – amint azt a ba) alpont megállapítja – a szállító számára fenntartott vagy a szállító által egy másik vevőnek juttatott kizárólagos területre irányuló vagy a kizárólagos vevőkör részére történő aktív eladásokat korlátozza és nem korlátozza a vevő vevőköre általi eladásokat. Aktív eladáson a szállító vagy az általa más vevő számára fenntartott kizárólagos területen a vevő által létesített lerakatból vagy raktárból megvalósított, vagy az ugyanilyen területre irányuló a vevő által kezdeményezett értékesítést, passzív eladáson pedig a szállítónak vagy az általa más vevőnek fenntartott kizárólagos területen lévő vevők felől – aktív eladási politika hiányában – beérkező megrendelés teljesítését kell érteni a Kormányrendelet 5. § i) és j) pontjai alapján. A megállapodás tervezetek erre vonatkozó tilalmai a Kormányrendeletnek megfelelően csak a nagykereskedő aktív eladásait korlátozza.

25. A Kormányrendelet 3. § c)-e) pontjaiban megfogalmazott szempontok a jelen kérelem tárgyát képező megállapodás tervezetekre nyilvánvalóan nem alkalmazhatók.

26. A Kormányrendelet 4. § a) pontja szerint nem alkalmazható a csoportmentességi rendelet olyan megállapodásokra, amelyek versenytilalmi kötelezettséget határozatlan vagy öt évet meghaladó időtartamra írnak elő. A Kormányrendelet 5. § d) pontja értelmében versenytilalmi kötelezettségnek nyilvánul az a kötelezettség, amelynek értelmében a vevő nem forgalmazhat a megállapodás szerinti árukkal versenyző árukat, továbbá az olyan kötelezettség, amelynek értelmében a szállítótól kötelezően beszerzendő árukból származó árbevétele meghaladja az érintett piacról származó teljes értékesítés 80 százalékát. A megállapodás tervezetek 3.1.8. pontja ugyan általános érvennyel nem tiltja más gyártók termékeinek forgalmazását, azonban tartalmaz egy olyan feltételt, mely szerint a partnerek nem forgalmazhatják a magyar piacon azon versenytársak termékeit, melyek a magyar piacon a kiskereskedők felé történő közvetlen értékesítésekből 15%-ot elérő, vagy azt meghaladó mértékben részesülnek. Ez a Versenytanács gyakorlatában versenytilalmi kötelezettségnek minősül (Vj-167/2002). A megállapodás tervezetek 8.3. pontja szerint az abban foglaltak két évig maradnak hatályban. Ezt követően a felek kölcsönös egyetértéssel a megállapodásokat meghosszabbíthatják, melynek feltétele azonban a GVH jóváhagyásának beszerzése. Ennek alapján megállapítható, hogy a fenti versenytilalmi korlátozás a megállapodás tervezetek alapján legkésőbb 2007. február 1-ig maradnak érvényben, vagyis a korlátozás időtartama két év.

27. A fentiek alapján a Versenytanács arra az álláspontra jutott, hogy a kérelmezett megállapodás tervezetek megfelelnek a Kormányrendeletben foglaltaknak. Mivel a megállapodás tervezetek a Kormányrendelet alapján mentesülnek a Tpv. 11. §-ában megfogalmazott, a gazdasági versenyt korlátozó megállapodásokra vonatkozó tilalom alól, ezért a Tpv. 17. §-a szerinti egyedi mentesítésüket a GVH-nak vizsgálnia nem kellett.

VI. A megállapodás tervezet közösségi jogi megítélése

28. Tekintettel egyrészt arra, hogy megállapodás tervezet volt az eljárás tárgya, továbbá arra, hogy a versenyfelügyeleti eljárás kifejezetten magyar jogszabályok anyagi jogi rendelkezésének alkalmazhatóságára vonatkozó kérelemre indult, a Versenytanács nem látta indokoltnak jelen eljárás kiterjesztését a közösségi versenyjog alkalmazására. Felhívja azonban kérelmezők figyelmét, hogy a Versenytanács jelen eljárásban a kérelmezett megállapodás tervezet Tpv-t-nek való megfelelését vizsgálta. Ez nem mentesíti a feleket attól, hogy – amennyiben a tagállamok közötti kereskedelem érintettségének lehetősége megállapítható – mindent megtegyenek annak érdekében, hogy megállapodásuk ne sértse a közösségi versenyjog megfelelő rendelkezéseit sem. A Versenytanács jelen határozata nem jelenti automatikusan, hogy a forgalmazási megállapodások a közösségi versenyjog szerint is mentesülnek a tilalom alól.

VII. Eljárási kérdések

29. Határozatát a Versenytanács az ügyfél kérelmére tárgyaláson kívül hozta meg.

30. A határozat elleni jogorvoslati jogot a Tpv. 83. § (1) bekezdése tartalmazza.

Budapest, 2005. február 1.